

Bilbon, 1999ko urtarrilaren 29an

J. Haritschelhar, euskaltzainburua,
H. Knörr, buruordea,
P. Goenaga, idazkaria,
J. A. Arana, diruzaina,
P. Altuna,
M. Azkarate,
P. Charritton,
J. L. Davant,
X. Diharce,
X. Kintana,
E. Larre,
J. M. Lekuona,
B. Oihartzabal,
P. Ondarra,
Tx. Peillen,
J. San Martin,
I. Sarasola eta
J. M. Satrustegi
euskaltzainak eta
J. L. Lizundia,
idazkariorde-kudeatzailea eta
M. Gorrotxategi, Onomastika
batzorde idazkaria (1.1. gaien)

Bilboko Plaza Barriko egoitzan, 1999ko urtarrilaren 29an, bildu da Euskaltzaindia. Bilera goizeko hamar eta erdietan hasi da. Bildu diren euskaltzainak ezkerreko zutabearen ageri direnak dira. Ezin etorria adierazi dute P. Salaburuk, A. Urrutiak eta P. Zabaletak.

Euskaltzainburuaren hitzak

Urteko lehen bilkura izanik, euskaltzainburuak urte berri ona opa izan die bilduei. Euskaltzaindiak urte berrian lan onak egingo dituelako esperantza agertu du.

Bestalde, Charritton jaunari zorionak eman dizkio *Manuel Lekuona* saria eskuratu baitu. Zorionak eman dizkio halaber J. M. Lekuona jaunari jaso berri duen *Rosalía de Castro* sariagatik.

Zorionak, azkenik, Abel Muniategi euskaltzain urgazle eta Lege-Ekonomia eta Literatura batzordekideari, Eusko Jaurlaritza berrian Justizia sailburuorde izendatua izan baita.

Ondoren dolua agertu du Imanol Laspiurren heriotzagatik. Euskaltzain urgazle zenak lan ederrak eginak ditu euskararen alde. Oso egun txarra egokitu bazen ere, H. Knörr eta J. San Martin euskaltzainak izan ziren hiletan. Hilberri txostena egiteko Serafin Basauri jaunari eskatuko zaio.

Aurreko batzar-agiria onartzea

Nekosta-ren sarrerari buruzkoa ez dago zuzen jaso aktan. "Her." oharra ez dago kio. Beraz, zuzenduko da. Gauza bera *niketz* sarrerari dagokionez. Hitz hau ez zen hurrengo itzulirako utzi, zegoen bezala uztea erabaki zen.

Zuzenketa hauekin ontzat eman da agiria.

1. *Hizkuntz arauak*

Onomastika: Zuberoako Herri Izendegiko Ozaraine onartzea.

Zuberoako Herri Izendegiaren eztabaida amaitzeko izen hori falta zen. Davantek egin duen ikerketaren arabera, gehienek *Ozaaiñe* ahoskatzen omen dute. Beraz, proposamena *Ozaraine* izango litzateke. Lekukotasun historikoek ere gauza bera adierazten dute. Proposamen hau onartu da. Beraz, *Ozaraine*.

Onomastika: "Santu, san, done eta ingurukoak" txostena

H. Knörrek hartu du hitza. Agindu bezala, Euskara Batuko batzordekoekin bilera egin dutela adierazi du. Zenbait puntutan ados omen dira, baina beste zenbaitetan ez. Horregatik, proposatzen du lau kideko talde bat osatzea eta honek egitea proposamena otsailerako.

P. Altunak ados diren puntuak zein diren argitzea eskatu du. Txostenaren lehen puntuan (*san/santa* hitzen erabilera) ados omen dira. Bigarren puntuan (*deun/done*) adostasunik ez da, nonbait. Eta, hain zuzen, hemen mugaren bat jarri beharra dagoela aipatu da, jendea hasia baita horrelakoei gustua hartzen. 11. puntuan ere (*-ko*-ren erabilera) adostasuna omen da.

Ondoren, B.Oihartzabalek azaldu du badela funtsezko diferentzia bat ikusmoldeetan. Jakin beharko litzateke, ezer baino lehen, zer eskatzen dioten euskaltzainek delako gomendio honi: erabilpen guztietarako gomendioa nahi da ala, urraska joanez, santuari otoitz egiteko orduan, adibidez, nola deitu da argitu beharrekoa? Oihartzabalen iritziz, batasuna egiten ahal da erabilera normaletarako. Eta ez litzateke urrats txikia izango Euskaltzaindiak erabakiko balu santuak zuzenean aipatzean nola jokatu behar den. Santuen izenak daude jokoan eta ez, adibidez, leku izenak.

Satrustegi jaunaren ustez, bi iritzi oso desberdinekin ari da Euskaltzaindia lanean. Historia luzea da eta ezin da orain dena hankaz gora bota, azken orduko iritzi inprobisatuez baliatuz. Urte luzeetan metatutako altxorra ezin da galtzen utzi. Bide horretatik segitzez gero, ez duela denbora gehiagorik galduko Onomastika batzordean lanean.

J. San Martin jauna ere Satrustegiren iritziko azaldu da. *Deun* hitzari atea itxi behar zaizkiola, baina Euskaltzaindiak ez duela estuegia izan behar.

Oihartzabal jaunak hartu du hitza ondoren. Gaizki ulertu omen dituzte haren hitzak. Erabakiaren helburua erabilera ongi mugatzea da. Hurrengo bileran gaia ongi mugatu beharra dago: santuen izenak nola eman behar diren finkatu. Ebanjelisten izenak, adibidez, nola emango diren. Horretan egiten bada batasuna, ez da gutxi, aitzina doa Euskaltzaindia.

Ibon Sarasolaren arabera, gaizki ulertu etengabeko batean bizi gara. Satrustegiren lana ongi dago, ederra da. Baina horren ondorioa bada "Donibaneren ebanjelioa" bezalakoak esan beharra, bide okerra hartu da. Mailak nahastea ez da zilegi.

Kintana jaunak dio gaztelaniaz ere *San Esteban* eta *Santesteban* ongi bereizten direla.

Oihartzabalen ustez gauzak piskanaka, urraska, egin behar dira.

Eztabaida luze hau amaitze aldera, euskaltzainburuak hartu du hitza: bil dadila batzordeñoa eta ekar dezatela proposamena otsailean. Batzordeño horretako kide izango dira, alde batetik H. Knörr eta P. Salaberri jaunak eta, bestetik, B. Oihartzabal eta Miren Azkarate. Azken honek, gainera, proposamenak posta elektronikoz elkarri helarazteko gonbitea egin du. Onartu da. Dena den, argi gelditu da zein izan behar duen gomendioa: santuei erreferentzia zuzena egiteko proposamena ekarri behar dute eta ez besterik. Horrela onartu da.

Hiztegi Batuko oihan(t)zain onartzea

Hitz honi dagokion arazoan sartu aurretik Miren Azkarate andreak zenbait ohar egin ditu aurreko agiriari buruzkoak. Gero, *muna* hitza zenbait adibidez hornitzekotan geratu zenez, hurrengo bilerarako puntu hori bideratua egongo dela hitz eman du.

Oihanzain hitza dela eta, forma horretan ageri omen da nagusiki. Satrustegiren us-tez, orain arteko zerrendak ikusi beharko lirateke. Eztabaidan, besteak beste, X. Kintanak ere parte hartu du eta esan du bai hitz arruntetan eta bai hitz zaharretan idatziak ahoskerari ere jaramon egin beharko liokeela.

Botoetara jo da azkenean. *Oihanzain* formaren aldeko agertu dira bederatzi euskaltzain. *Oihantzain*-en alde, berriz, lau. Beste lau abstenitu egin dira. Horrenbestez, *oihanzain* forma erabaki da.

Hiztegi Batuko ordain-ortopediko zerrenda

X. Kintanak egindako oharrak aztertzeari ekin dio lehenbizi Euskaltzaindiak.

Ordea hitzari, 'ordena' adieran, sarrera emateko eskaria ontzat eman da. Beraz: ordea-2* e. **ordena**.

Ordu ezker-ren orde *orduz gero* proposatzen du Kintanak. Kontu hori jadanik arautua dagoenez gero, ez da ontzat eman. Bestalde, *ordu ezker*-ren baliokidea ez da *orduz geroz*, zerrendan ematen den bezala, *orduz gero* baizik.

Ordurarte hitza gordetzearen alde ageri da ohargilea. Hala ere, batzordearen proposamenez, zerrenda dagoenetan uztea erabaki da.

Orijinal hitza *original* forman ematea eskatzen du Kintanak. Bestalde, hain erabilia den hitzari "zah." oharra eransteak ez dirudi oso bidezko. Botoetara jo ondoren, *orijinal* hitzaren alde agertu dira hamaika euskaltzain. Bost izan dira *original* formaren aldeko. Beraz, *orijinal* forma onartu da. Bestalde, *Zah.* delako oharra ezabatu egingo da. Adibide bat ere erantsiko zaio: *bekatu orijinala* h. *jatorrizko bekatua*.

Oroit-ren sarreran falta den puntua ere ezarriko da.

H. Knörren oharrak direla eta, honako bide hau eraman du batzarrak.

Orde-ren sarreran *hortz-orde* azpisarrerari leku egitea bigarren itzulirako uztea erabaki da.

Ordean-en sarreran aipatzen den bigarren adiera Ipar. dela esatea onartu da: 2. *Ipar. ordea*.

Ordenadore/ordenagailu auzia ekarri du ohargileak mahai gainera. Lehenbiziko forma ageri omen da nagusi. *Konputagailu* ere lehiakide dute bi hitz horiek. Eztabaida izan da eta, azkenean, bozkatzea erabaki da: *ordenadore*-ren alde, zazpi boto izan dira; *ordenagailu*-ren aldekoak, berriz, bederatzi. Beraz, *ordenagailu* forma hautatu da.

Ordu sarreran *ordu onean*, *ordu gaiztoan* sartzea onartu da. *Orduka* sartzea ere onartu da. Hau dela eta, *orduro* hitzari buruz zalantza sortu da: *orduro/orduero/ordu oro...* Batzordeak txosten bat egingo duela agindu du.

Ohargileak ez deritza zuzen *ordulari* eta *erloju* maila berekotzat ematea. Dagoen bezala uztea erabaki da.

Oreka sarreran *orekan* azpisarrera onartu da. *Orekan egon* emango da, adibide gisa.

Oroituki oraingoz ez sartzea onartu du batzarrak.

Orlegi hitzari ohar bat eranstea eskatzen du Knörr jaunak, *berde* hobetsiz. Ez da onartu. Bere horretan utzi da sarrera hori.

Ororen buruan-en parean *ororen buru* ere sartzea eskatzen du ohargileak. Ez da onartu, forma nagusia *ororen buruan* delakoan.

Orrits eta *orohartzaile* hitzak bigarren itzulirako uztea proposatu du batzordeak. Hala onartu da.

Ondoren, A. Urrutiaren oharrak aztertu dira, ohargilea batzarrean ez bada ere.

Ordainetan mugatu singularrean ezartzea eskatzen du. Ez da onartu.

Bigarren itzulirako uztea erabaki da *ordainarazpen*, *ordainik* eta *ordainsaritu*.

Ordeinatu sartzea ez da onartu.

Ordu hitzaren azpisarrera gisa *ordu onean*, *ordu gaitzean*, etab. sartzea jadanik onartua da, Knör jaunaren oharren arabera. *Orduan*-en sarreran *orduan bertan* eta *orduan orduko* azpisarrerak gehitzea ez da onartu, horrelakoak ez baitira orain arte sartu izan.

Orfeoi eta *organo* hurrengo itzulirako uztea proposatu du batzordeak eta hala onartu da.

Oritz sarrera dagoenetan uztea erabaki da.

Orkume dela eta, ez da egoki ikusten *txakur* hitza aipatzea, *txakur/zakur* auzia askatu bitartean. Horrenbestez, 'oraren kumea' dela esango da. *Or* sarreran, berriz, 'etxeko animalia' aipatuko da. Besterik ez.

Ormigo hitza ez da zerrendan jasoko. Hirugarren berrikustean erabakiko da zer egin.

Orno hitzaren gainean eraikitako zenbait hitz elkartu jasotzea komenigarri ikusten du ohargileak, *orno-muin*, esaterako. Bigarren itzulirako uztea erabaki da.

Azkenik, *ortodoxia* nazioarteko hitzari leku egitea ontzat eman da.

2. *Batzordeen organigrama berrikustea*

Euskaltzainburuak aurkeztu du gaia. Ez da funtsezko aldaketarik proposatzen. Ahoskerari dagokionez, zer egin daitekeen ikusi behar da. Jagon sailari dagokionez, berriz, Barne-jardunaldietan hitz egingo da.

Nolanahi ere, batzordeetako buruei galde egiten zaie ea kide aldaketarik egin behar den.

3. *F. Krutwig-en hutsunea hornitzeko proposamenak*

Hautagaitza bakarra aurkeztu da, Andres Iñigo Ariztegi jaunarena. Lau sinadura-ekin aurkeztu da hautagaitza hori: J. A. Arana, H. Knörr, J. M. Satrustegi eta J. San Martin dira sinatzaileak.

Datorren hilean egingo da hautaketa.

4. *Eskuartekoak*

J. M. Satrustegi jaunak hartu du hitza Nafarroako Euskararen Kontseiluan zer gertatu den azaltzeko asmoz. Dimisioaren arrazoia ez da irrtiaren arazoa izan. Hasieran dimisio kontu hori bakarkako auzia zen. Arazoa sakonagoa omen da. Nafarroako Presidenteak ez du Kontseilua deitu eta biltzeko eskariari ere ezezkoa eman dio.

Dimisioa eman zezaketen hamalau lagunetarik hamabik eman dute. Etxaide andreak eta Izak ez dute nahi izan dimititu.

Arazo honen ingurukoak Jagon sailean aztertzeoak direla esan du euskaltzainburuak, jakiteko nola jokatu behar duen Euskaltzaindiak. J. Haritschelhar jaunak esan du bera "berezko kidea" edo dela eta ez duela dimititzen ahal, baina Kontseilua biltzen denean ez dela isilduko.

J. San Martin ez dago ados arazoa geroko uzteaz eta Jagon sailaren esku uzteaz. Gauzak berotan egin behar direla dio. Zuzendaritzak ikusi behar luke berehala zer egin. Haritschelharrek erantzun dio hurrengo bileran ikusiko duela Zuzendaritzak zer egin.

J. J. Zearretari domina

Euskaltzaindiarentzat hogeitabost urte lanean jardun duela eta zilarrezko domina eskaini zaio euskaltzainburuaren eskutik Juan Jose Zearreta jaunari. Euskaltzaindiaren eta euskararen alde egindako guztiagatik eskerrak emateko modua dela esan dio buruak. Eskerrak itzuli dizkio Zearreta jaunak.

Ekitaldi xume honekin amaitutzat eman da, ordu bietan, gaurko goizeko bilkura.

Euskaltzainburuak
Jean Haritschelhar

Idazkariak
Patxi Goenaga

* * *